

Cofinanțat de
Uniunea Europeană

Institutul pentru
Politici și Reforme
Europene

Tehnicile de participare: Focus grup

Autori: Mariana Platon
Stanislav Ghilețchi

Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer

Notă de limitare a responsabilității

Această publicație a fost elaborată în cadrul proiectului „Informează, abilitază și acționează! Societatea civilă pentru o mai bună guvernare bugetară în Moldova”, care este implementat de Centrul Analitic Independent „Expert-Grup”, în calitate de partener principal, în consorțiu cu Fundația Konrad Adenauer (KAS, Germania), Centrul pentru Studii Est-Europene (CSEE, Lituania) și Institutul pentru Politici și Reforme Europene (IPRE). Proiectul este cofinanțat de Uniunea Europeană și Fundația Konrad Adenauer. Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reprezintă neapărat punctele de vedere ale Uniunii Europene și Fundației Konrad Adenauer.

METODELE ȘI TEHNICILE UTILIZATE PENTRU IMPLICAREA CETĂȚENILOR ÎN EXERCIȚIUL BUGETAR

Instrumentele de consultare și participare

Accesul la informație simplă, clară și publicată în timp util este condiția de bază pentru elaborarea unui buget participativ și incluziv. Doar cetățenii informați pot participa activ la toate activitățile pentru elaborarea bugetului local. Dacă locuitorii cunosc câți bani cheltuie administrația orașului, pentru ce proiecte le cheltuie și de ce bugetul local nu poate finanța toate propunerile cetățenilor, atunci aceștia sunt mai dispuși să se implice și să contribuie cu idei și sugestii. Astfel, atunci când se organizează consultări cu privire la buget, este important să se pună la dispoziția publicului toate documentele ce se referă la subiectul supus consultărilor. Atingerea unui grad înalt de informare va confirma angajamentul și capacitatea administrației publice locale de a aplica metode de implicare și participare a cetățenilor.

Tehnicile de consultare și participare oferă cetățenilor și locuitorilor comunității posibilitatea de a-și exprima opiniile, comentariile, de a evalua un anumit serviciu sau de a propune noi inițiative. Consultarea reprezintă un schimb de informații în ambele sensuri: de sus în jos (de la conducerea administrației publice locale spre cetățeni) și de jos în sus (de la cetățeni la autoritatea publică locală). Participarea și implicarea cetățenilor în elaborarea bugetului este posibilă doar atunci când informația circulă constant în ambele direcții, iar cetățenii au ocazia de a influența bugetul local.

Pentru a asigura consistența și calitatea evenimentelor organizate pentru consultare și implicare se recomandă elaborarea unor regulamente interne care ar stabili rolurile și responsabilitățile fiecărei părți implicate. Hotărârea Guvernului nr.967/2016 cu privire la mecanismul de consultare publică cu societatea civilă în procesul decizional poate servi ca exemplu pentru elaborarea procedurilor interne referitoare la participarea publicului în procesul decizional.

O bună practică este publicarea documentelor bugetare la cea mai timpurie etapă de elaborare a acestora și organizarea evenimentelor în timp util pentru a facilita contribuții semnificative și a avea timp suficient pentru a încorpora sugestiile cetățenilor în procesul bugetar.

Metodele prezentate în această secțiune sunt destinate să îmbunătățească comunicarea între cetățeni și administrația publică locală. Implicarea directă a cetățenilor în procesul de luare al deciziilor presupune că aceștia vor investi timp și utiliza propria expertiză la implementarea și realizarea proiectelor locale. Totodată, participarea autentică în procesul decizional permite ca părțile implicate să fie considerate parteneri egali care împreună contribuie la dezvoltarea localității și îmbunătățirea vieții cetățenilor.

Tehnicile și metodele de participare incluse în ghid	
Pagină în rețeaua internet Ședința publică a Consiliului local Sondaj Focus grup Întâlnire cu cetățenii în cartier	Comitet consultativ Grup de lucru Cafeneaua publică Masă rotundă Audiere publică

Focus grup

Metoda	Focus grup
De ce se utilizează?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pentru obținerea opiniei cetățenilor cu privire la revizuirea cantității și calității serviciilor publice, stabilirea de noi taxe și majorarea impozitelor, identificarea priorităților de cheltuieli sau formularea propunerilor de cheltuieli.
Când se utilizează?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ La elaborarea programului strategic de dezvoltare a localității; ▪ La analiza eficienței cheltuielilor; ▪ La identificarea priorităților de buget; ▪ La formularea propunerilor de cheltuieli.
Descriere	<p>Această tehnică este o modalitate de a auzi părerea cetățenilor despre veniturile și cheltuielile bugetare, despre prioritățile identificate și serviciile prestate de autoritățile locale. În comparație cu alte metode, cum ar fi audierile publice, această tehnică permite mai mult timp pentru discuție, astfel încât fiecare participant are posibilitate să explice și să justifice punctul său de vedere.</p> <p>Pe toată durata discuției, moderatorul adresează diferite întrebări la care participanții încearcă să răspundă. Toate răspunsurile trebuie să fie înregistrate, pentru ca ulterior să fie incluse în raportul prezentat către autoritatea publică locală. Sunt înregistrate doar răspunsurile nu și datele de contact ale persoanei care le-a exprimat.</p> <p>Succesul unui focus grup constă într-o moderare foarte bună, iar scopul principal al acestei tehnici este doar colectarea de opinii. Moderatorul trebuie să dea dovadă de neutralitate și să nu își înainteze propriile idei.</p>
Pașii pentru organizare	<p>1. Stabilirea informației ce se dorește a fi colectată de la cetățeni (vezi capitolul 2.1). De exemplu, părerea cetățenilor despre: revizuirea cantității și calității serviciilor publice, stabilirea de noi taxe și majorarea impozitelor, identificarea priorităților de cheltuieli sau formularea propunerilor de cheltuieli. În cadrul unui focus grup, de regulă, se analizează și se dezbate un singur subiect, dar prin prisma</p>

	<p>mai multor puncte de vedere. Durata nu ar trebui să depășească 90 de minute.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Identificarea și invitarea participanților. În cadrul unui focus grup pot participa până la 15 persoane. Numărul mai mic al participanților va permite ca intervențiile acestora să fie mai extinse și multiple. Participanții trebuie să fie cât mai diverși și să reprezinte grupurile țintă care sunt afectate de subiectul discutat: tineri, bătrâni, zilieri, femei, medici, profesori sau oricine altcineva care ar fi interesat/afectat de subiectul discuției. Nu se recomandă participarea funcționarilor publici sau consilierilor locali ca și membri ai focus grupului. Așa cum s-a specificat anterior, obiectivul este de a auzi părerile și sugestiile cetățenilor. Pentru a crește numărul de participanți și diversitatea de opinie, se recomandă organizarea mai multor focus grupuri pe același subiect. (vezi capitolul 2.2 pentru mai multe detalii referitor la identificarea participanților). Totodată, se recomandă să fie asigurat un echilibru de gen între femei și bărbați. 3. Stabilirea unui moderator. Succesul unui focus grup constă într-o moderarea calitativă și întrebări foarte bine formulate. De regulă, pentru moderare sunt contractați consultanți externi care au practică și cunoștințe în organizarea discuțiilor în format de focus grup. Persoanele externe au o șansă mai mare să fie imparțiale și neutri în acest proces. În cazul în care nu sunt surse financiare, atunci ar putea fi identificat un funcționar public. Integritatea persoanei este importantă, deoarece autorul unui comentariu trebuie să rămână anonim. Confidențialitatea și lipsa de trasabilitate crește deschiderea și sinceritatea comentariilor cetățenilor. 4. Elaborarea întrebărilor ce vor fi adresate. Moderatorul, după ce a analizat obiectivele propuse de autorități, va pregăti un set de întrebări (până la 6) care vor încuraja intervenția participanților pe toată durata discuției. Întrebările trebuie să rezulte din subiectul propus spre discuție și să fie deschise, să nu presupună răspunsuri scurte cum ar fi: da sau nu. <p>De exemplu:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ce părere aveți față de serviciile locale prestate de autoritățile publice locale? ▪ Cum apreciați nivelul actual de taxe și impozite achitate la nivel local? ▪ În ce măsură prioritățile de cheltuieli reflectă nevoile dvs.? ▪ Ce credeți despre planurile de dezvoltare a unei zone a orașului/satului? <p>Așa cum se observă din întrebările propuse, se presupune că participanții au cunoștințe (sau anumite cunoștințe) referitor la subiectul discutat. La elaborarea bugetului, focus grupul poate fi utilizat atunci când cetățenii au fost informați și au avut acces la</p>
--	--

	<p>documentele relevante exercițiului de elaborare a bugetului.</p> <ol style="list-style-type: none"> 5. Amenajarea sălii. Se recomandă ca toți participanții să stea în cerc sau la o masă care ar permite ca toți să aibă contact vizual. 6. Înregistrarea discuțiilor. Un element important al focus grupului este înregistrarea intervențiilor participanților. De obicei, discuția se înregistrează în format audio, iar ulterior este transcrisă. Înregistrarea se efectuează după informarea și solicitarea acordului participanților. La această etapă, la fel se amintește despre faptul că transcrierea va conține doar comentariile fără să fie permisă identificarea exactă a cetățeanului care a intervenit. 7. Elaborarea raportului ca urmare a discuțiilor. Pe lângă raportul final ce va fi prezentat autorității publice locale, se recomandă și elaborarea unui raport instant. Întocmirea unui raport imediat după finisarea discuțiilor, sporește gradul de implicare al cetățenilor, pentru că aceștia văd rodul muncii și implicării sale. Raportul va conține sugestiile și ideile generate de participanți. Informația inclusă în raport nu va identifica persoana care a făcut o anumită sugestie. La necesitate, raportul instant va fi îmbunătățit (în caz că au fost admise anumite erori/neclarități), iar varianta finală va fi prezentată autorității locale. 8. Comunicarea rezultatelor și utilizarea concluziilor pentru îmbunătățirea bugetului. Pentru a încuraja oamenii să participe și a spori interesul față de participare, locuitorii trebuie să vadă că sugestiile acestora pot influența deciziile luate la nivel local. Dacă autoritatea nu va comunica cum exact a utilizat ideile și părerile expuse de cetățeni, aceștia nu vor afla niciodată. De exemplu, dacă autoritatea a organizat un focus grup, după ce a fost elaborat primul proiect al bugetului pentru cetățeni, iar bugetul a fost ulterior modificat ca urmare a sugestiilor cetățenilor, ar trebui să fie editat un al doilea buget pentru cetățeni care să evidențieze modificările și faptul că acestea au fost rezultatul implicării comunității. Comunicarea clară duce la îmbunătățirea credibilității printre cetățeni.
--	---